

Voorlichting kan een averechts effect hebben

Vier jaar geleden vluchtte Ali uit Iran omdat hij daar als homoseksueel geen leven had. Die eerste tijd in Nederland was zwaar. 'Ik had in Iran geleerd dat ik mijn best moest doen om niet te worden ontdekt als homoseksueel. Ik had het gevoel dat ik helemaal alleen was, dat ik alles zelf moest regelen.'

LHBT's vormen een van de meest kwetsbare en geïsoleerde groepen onder vluchtelingen. Vorig jaar werd de alarmbel geluid: LHBT's kregen te maken met pesterijen, dreigementen en fysiek geweld door andere vluchtelingen. Minister Jet Bussemaker kwam met een oplossing: voorlichting over LHBT op asielaanvraagcentra. Nu de mediastorm is gaan liggen, maakt Movisie de balans op. Heeft voorlichting eigenlijk wel het gewenste effect?

Wat werkt

Hanneke Felten, onderzoeker en projectleider bij Movisie: 'Ik hoorde een ambtenaar zeggen over de voorlichtingsbijeenkomsten: 'Baad het niet, dan schaadt het niet.' Maar dat klopt niet. Als je het niet goed aanpakt, kan voorlichting wel degelijk een averechts effect hebben.' Als voorbeeld noemt ze een dialoogbijeenkomst waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn of haar mening te

geven. 'Mensen hechten veel waarde aan sociale normen. Als ze horen dat andere mensen uit hun groep zich negatief uitlaten over LHBT, dan versterkt dat hun eigen negatieve houding.'

Felten hield verschillende voorlichtingsmethodieken tegen het licht. 'Wat werkt op scholen, werkt niet noodzakelijkerwijs bij vluchtelingen. Vluchtelingen vormen een diverse groep met verschillende culturele achtergronden. Een aanpak moet dus intercultureel en universeel zijn.' Ook het moment waarop je de voorlichting geeft, blijkt belangrijk. Felten: 'Voor mensen met een kop vol zorgen is het veel moeilijker zich in te leven in een ander. Het is dus maar de vraag of voorlichting in een noodopvang kan werken. Daar hebben mensen heel andere prioriteiten. Je moet goed nadenken in welke fase van de asielaanvraagprocedure je voorlichting aanbiedt.'

Epsilon-project.

Voorlichting over LHBT kan, mits goed uitgevoerd, zeker de acceptatie door vluchtelingen vergroten, concludeert Felten. Maar het moet niet verward worden met de ondersteuning van LHBT-asielaanvragers, vindt zij. 'Dat is een heel ander traject met een andere doelstelling.' Met dat traject houdt Jolanda Elferink zich bezig bij Movisie. Zij is adviseur inclusie en diversiteit. Samen met instituten uit Italië, Griekenland en Cyprus zette zij het Epsilon-project op. Bij het Europese Erasmus+ fonds deden ze een subsidieaanvraag om een trainingsprogramma te ontwikkelen voor professionals en vrijwilligers

▲ *Ga samen in gesprek, bied een luisterend oor en denk mee.*

die met vluchtelingen werken. Een deel van het trainingsprogramma wordt als e-learning aangeboden, om ook mensen buiten de deelnemende landen te bereiken.

De onderzoeksfase is inmiddels van start. 'We onderzoeken eerst welke trainingsmethodes al ontwikkeld zijn en wat werkt', vertelt Elferink. De training is gericht op medewerkers van het COA, de IND, sociale wijkteams, vluchtelingenwerk en migrantenorganisaties. Elferink: 'We willen meer bewustwording van de specifieke problemen waar LHBT-vluchtelingen tegenaan lopen. Hoe signaleer je deze problemen en hoe kan je LHBT-vluchtelingen daarin ondersteunen?'

Luisterend oor

Heleen van Dijke heeft daar als casemanager bij het COA in Amsterdam veel ervaring mee. Ze is op haar locatie LHBT-contactpersoon en

Meer lezen?

Speciaal voor professionals en vrijwilligers die werken met vluchtelingen publiceert Movisie een praktische handreiking over LHBT, met feiten, verhalen en goede voorbeelden. De handreiking is te downloaden op movisie.nl/publicaties. Het onderzoek van Hanneke Felten verschijnt eind oktober op deze website.

lid van de landelijke LHBT-werkgroep. 'Een fout die ik vaak bij collega's zie, is dat ze alle LHBT's over een kam scheren. Je moet juist blijven vragen wat iemand zelf wil. Wil iemand graag op een gang met andere LHBT's? Of juist liever onopgemerkt blijven? Dat is voor iedereen anders.' Het allerbelangrijkste is volgens Van Dijke dat je mensen een luisterend oor biedt en met ze meedenkt. 'Na een gesprek vertelde een transgender me: 'Wat fijn, ik heb een uur mezelf kunnen zijn.'

Meer informatie: Hanneke Felten (h.felten@movisie.nl of 06 5544 06 54) of Jolanda Elferink (j.elferink@movisie.nl of 030 789 20 63).

Noot van de redactie:

De naam Ali is een pseudoniem, om hem en zijn familie niet in gevaar te brengen.

Zo geef je goede voorlichting

Wel doen

- LHBT koppelen aan rechtvaardigheid en zorg voor een ander.
- Bijeenkomsten tot een prettige ervaring maken. Bijvoorbeeld met mooie muziek en lekker eten.
- Ervaringsverhalen met veel emotie inzetten.

Niet doen

- Zeggen dat steeds meer mensen negatief denken over LHBT.
- Mensen verplichten om tegen hun zin naar een voorlichtingsbijeenkomst te gaan.
- Benoemen dat het doel van de voorlichting is om acceptatie van LHBT te vergroten.

Steun en advies

Ali is bestuurslid bij de LGBT Asylum Support Group. Deze groep komt op voor de rechten van LHBT-vluchtelingen en biedt ondersteuning bij praktische zaken. 'Het is lastig om voor je rechten op te komen als je de Nederlandse taal en cultuur nog niet kent.'

Meer informatie: lgbtasyllumsupport.nl